

Täysistunto

Maanantai 9.12.2024 klo 14.03—1.58

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tiettyjä pinta-ala- ja eläinperusteisia tukia koskevien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 164/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 12/2024 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Täällä on aika pitkä puhujalista. Totean, että lopetan tämän keskustelun viittä vaille kaksi, joten loppupuheenvuorot jäävät sitten seuraavalle päivälle, jotta pystytään sitten näitä muita tästä listalta käymään läpi. — Eliikkä nyt lähdetään puhujalistalle. Edustaja Suhonen.

Keskustelu

1.36 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tiettyjä pinta-ala- ja eläinperusteisia tukia koskevien lakien muuttamisesta on erittäin tervetullut esitys. Esitys sinällään ei ole mitenkään mullistava, vaan siinä perustana on jo olemassa oleva lainsäädäntö siitä, kuinka työntekijöitä tulee kohdella. Lainsäädäntöön ehdotetaan sisällytettäväksi vuoden 2025 alusta lukien Euroopan unionin jäsenvaltioille pakolliseksi tulevan ja yhtenä Euroopan unionin kokonaan tai osittain rahoittaman pinta-ala- ja eläinperusteisten tukien saamisen ehtona olevan sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten noudattaminen siltä osin kuin sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten toimeenpano edellyttää kansallista sääntelyä. Suomeksi sanottuna olemme siis päättämässä siitä, että sosiaalisen ehdollisuuden vaatimus nostaa työntekijöiden terveyden ja hyvinvoinnin jo nykyisin sovellettavien ympäristön, eläinten ja kasvien hyvinvoinnin vaatimusten rinnalle. Olemme siis nostamassa ihmiset, työntekijät, eläinten ja kasvien rinnalle, kun heidän työhyvinvoinnistaan huolehditaan lakien ja työehtosopimusten mukaisesti, kuten kuuluukin.

Huonoista työoloista aiheutuvat haitat eivät rajoitu yksilötasolle, vaan ne aiheuttavat yhteiskunnalle merkittäviä välittömiä ja välillisiä kustannuksia esimerkiksi sairauspoissaolojen ja työkyvyttömyyseläkkeiden sekä menetettyjen verotulojen muodossa. Sellaista toimintaa, joka lakisääteisiä vaatimuksia rikkoen kasvattaa yhteiskunnan kustannuksia, ei ole syytä tukea.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sellaisia tapauksia, joissa maataloustukea tosiasiassa vähennetään sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten noudattamatta jättämisen takia, tulee olemaan hyvin vähän. Asiantuntijalausunnoissa korostuu työsuojeluviranomaisen toimintatapa, joka on ohjaava ja ohjeistava. Tuen saamatto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2024 vp

muus siis ei tapahdu kevyesti, vaan sillä on useita niin sanottuja portaita, joilla työnantaja voi muuttaa toimintaansa oikeanlaiseksi ennen kuin tuen lakkaaminen tulee päätökseen.

Tämä lakiesitys on siis erittäin kannatettava. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari.

1.39 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on hyvää se, että kansallisten tukien kasvinviljelyn ennakkoa voidaan maksaa ennen tukien valvonnan loppuun suorittamista. Sen sijaan mitä siihen tulee, että tämä hallitus jälleen kerran haluaa toimia EU:n mallioppilaana ja ottaa käytäntöön sellaisia EU-säädäntöjä, joita ei välttämättä tulla koskaan ottamaan esimerkiksi eteläisessä Euroopassa käytäntöön, niin en kannata sitä ja keskustan ryhmä ei kannata sitä. Nimittäin hallitusohjelmassa luvattiin, ettei maataloudelle aiheuteta uusia kustannuksia, ja nyt niitä on tulossa roppakaupalla.

Maatalouden työnantajuus vaikeutuu. Hallitus on tehnyt lainsäädännön sosiaalisesta ehdollisuudesta ja vihervasemmiston yhteisellä tuella vie tätä maaliin. Jos maatalousyrittäjä ei noudata työehtosopimuksia, työaikalain pykälä ja työturvallisuusehtoja kirjaimellisesti, siitä seuraa peltotukiin leikkauksia. Kaikesta tästä on seurauksena viljelijöille kustannuksia, kasa paperia ja lukemattomia hukkaan heitettyjä työtunteja ja pahimmassa tapauksessa lyhytkestoisen työllistämisen väheneminen. Viljelijöiden on hyvä tietää, mitä työllistämiseltä vaaditaan.

Suullinen työsopimus ei enää käy. Vaikka tarvitsisit apua vaikkapa vain kivenkeruuseen keväällä muutamaksi tunniksi, työsopimus tehdään kirjallisesti.

Yleissitovia työehtosopimuksia tulee noudattaa.

Työpaikalle laaditaan aina työvuoroluettelo, josta käy ilmi työntekijän säännöllisen työvuoron pituus ja sen alkamisajankohta.

Kiitos ministeri Satosen, eduskunnassa on onneksi käsittelyssä laki, mikä mahdollistaa paikallisen sopimuksen myös työnantajille, jotka eivät kuulu liittoon — tai itse asiassa tämä laki on jo hyväksytty.

Työpaikalla tehtävät työt sijoitetaan niiden vaativuuden perusteella vaativuusryhmiin. Vaativuusryhmittely tehdään työnantajan ja yhden tai useamman työntekijöiden edustajan kanssa. Työnantaja dokumentoi tehdyn vaativuusryhmittelyn.

Työohjeet on tehtävä kirjallisena. Kukaan ei vielä tiedä, mikä on riittävä taso tässä.

Työnantajan on järjestettävä lakisääteinen ehkäisevä työterveyshuolto, vaikka palveluksessa olisi vain yksi työntekijä. Tämä vaatimus lähtee ensimmäisestä tunnista. Tämän lainsäädännön muuten aikanaan on laittanut voimaan ministeri Risikko. Mutta jos jossain muilla alueilla nämä velvollisuudet eivät ihan täysin täyty... Vaikkapa jos joku kansanedustajista ostaisi ruohonleikkuupalvelua joltain nuorelta ja on unohtanut tehdä tämän ehkäisevän työterveyshuollon sopimuksen, sille ehkä heristellään sormea, mutta maanviljelijän kohdalta tästä voi seurata kymmenientuhansien eurojen leikkaus. Velvollisuus siis lähtee ensimmäisestä tunnista. Toimintaa aloitettaessa yhteistyön käynnistämisen kustannukset koostuvat lain edellyttämien työpaikkaselvitysten ja toimintasuunnitelman kuluista. Esimerkiksi Keski-Suomessa näiden palvelujen hinta lähti 500 eurosta. Siis toisin sanoen, teille kaikille, jotka palkkaatte työntekijöitä, esimerkiksi jonkun nuoren kesällä pesemään ikkunoita tai imuroimaan tai leikkaamaan nurmikkoa: muistakaa tehdä tämä ehkäisevän työterveydenhuollon sopimus. Mehiläinen myy niitä noin 600 euroon. Taas lisä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2024 vp

tään terveysjättien tuloa. Sitä sopii miettiä, kannattaako palkata kesänuorta viikoksi tai kahdeksi viikoksi.

Maa- ja metsätalousministeriön lupailu oli, että joustavuutta haetaan. Asetusluonnos kertoo kuitenkin karua kieltään: tahattomista virheistä leikataan hyvällä tuurilla vain prosentti peltotuista, muutoin kolme prosenttia, ja toistuvasta virheestä jo kymmenen prosenttia.

Muistan hallituspuolueiden puhuneen työllistämisen helpottamisesta. Tässä kohtaa tulee mieleen, että hohhoijaa.

Kaiken hyvän päälle kukaan ei vielä tiedä, koskevatko nämä kaikki paperikasavaatimukset myös esimerkiksi lomitustyötä tai sitä, että ostaa naapurilta urakointia. Tätäkin kuulemma voidaan verrata näihin samoihin sopimuksiin, vaikka työn tarjoaja olisi yritys, mutta jos katsotaan, että se yritys ei tee laajasti muualle toimia, niin voi olla, että sekin lasjetaan tähän mukaan.

Kaiken hyvän päälle monissa tapauksissa eri viranomaistahot saattavat antaa täysin päinvastaisia ohjeita. On esimerkkejä esimerkiksi siitä, että kynnyks on liian korkea työsuojeluviranomaisten mielestä ja ympäristöviranomaisten mielestä liian matala, koska jonkun mielestä voivat puristenesteet mennä ladosta maailmalle. Näin joka tapauksessa jotain ehtoa joutuu vääjäämättä viljelijä rikkomaan. Aivan samoin saattaa olla, että kaikki määräykset eivät vanhoissa rakennuksissa täyty ja sinne jouduttaisiin tekemään kymmenientuhansien tai satojentuhansien eurojen remontteja, vaikka koko vaikkapa kotieläintoiminta tai viljankuivaustoiminta saattaa olla ehtopuolella jo maatilayrityksessä muutoinkin.

Eli toivoisin, että hallitus miettisi tätä esitystä vielä, ja esitän hylkäystä lakiehdotuksille 1—3. [Jenna Simula: Kelpasi viime kaudella!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Näin ollen vain yksi puheenvuoro enää ehditään ottaa. Edustaja Kinnari poissa, edustaja Viljanen poissa. — Edustaja Viitala. [Jenna Simula pyytää vastauspuheenvuoroa]

1.46 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Kello rupeaa lähenemään kahta, ja puhuja on kyllä hyvin hereillä, mutta ääni selkeästi rupeaa näköjään hieman väsähtämään tässä vaiheessa. — On hyvä todeta, että EU-tasolta ohjataan taloudellisten seuraamusten avulla suojaamaan Suomessa työtä tekeviä palkansaajia sisällyttämällä sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten noudattaminen yhdeksi tuen tai korvauksen saamisen ehdoksi.

Kerrankin voin käyttää puheenvuoron, jossa voin tervehtiä ilolla käsittelyssä olevaa lakimuutosta, jolla voidaan vähentää EU:n maataloustukia yritykseltä, joka ei huolehdi työntekijöidensä työehdoista tai työsuojelusta asianmukaisesti. On hyvä muistaa, että aluehallintovirastojen mukaan työperäinen hyväksikäyttö on maa- ja metsätaloudessa arkipäivää. Tämä on hyvin valitettavaa, ja kyllä se on arkipäivää myös monilla muilla aloilla, niin että en halua tässä lähteä leimaamaan tätä tiettyä alaa kuitenkaan. Euroopan unionin tasolla sosiaalisen ulottuvuuden tavoitteena on muun muassa kehittää maataloustyöntekijöiden työoloja ja edistää sosiaalisesti kestävästä maatalouden kehittämistä siten, että lisätään tuen saajien tietoisuutta työsopimuksiin ja työturvallisuuteen liittyvistä seikoista ja niissä noudatettavista perusvaatimuksista.

Arvoisa puhemies! Nämä eivät ole kuitenkaan mitään uusia asioita. Kyseisiä asioita velvoitetaan muun muassa työturvallisuuslaissa ja työaikalaisissa, ja työnantajalla on aina laaja huolehtimisvelvoite työntekijän turvallisuudesta ja terveydestä. Tämäkin on valitettava

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2024 vp

asia sillä tavalla, että tulee kuitenkin ajoittain vastaan tilanteita, että tuntuu, että nämä ovat joillekin työnantajille uusia asioita ja näitä ei ole asianmukaisesti hoidettu. Korostan kuitenkin, että ilman muuta pääsääntöisesti työnantajathan näitä noudattavat hyvinkin, mutta poikkeuksia löytyy.

Kyse on siis näiden vaatimusten noudattamisesta tai noudattamatta jättämisestä, ja nyt kun työsuojeluvalvonnan resurssit ovat niukat, on järkevää tiukentaa tältä osin lainsäädäntöä. Se turvaa Suomessa työtä tekeviä palkansaaajia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan vastauspuheenvuoro edustaja Simulalta, ja oliko edustaja Kalliolla pelkästään kannatuspuheenvuoro? — Otetaan se kannatuspuheenvuoro. Saatte jatkaa huomenna sitten lisää.

Mutta edustaja Kalmarilta kysyttiin... Haluatteko käyttää nyt sen puheenvuoron? — Ettekö halunnut ehdottaa sitä neljättä, vaan vain ne kolme? [Anne Kalmari: 1—3.] — Selvä, joo, kun täällä oli vain epäselvyys, tarkoittitko 1—3 vai 1—4. Eli 1—3. Selvä. — Otetaan kannatuspuheenvuoro sieltä ensin. Edustaja Kallio.

1.49 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Kalmarin tekemää ehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Selvä, kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Simula.

1.49 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! En lähde nyt tarkemmin oikomaan näitä esitettyjä täysin virheellisiä väitteitä, mitä tuolta pöntöstä äsken edustaja Kalmarin puolesta kuultiin. Mutta siis Suomessa on päätetty, että nämä sosiaalisen ehdollisuuden vaatimukset otetaan käyttöön sallitun siirtymäajan puitteissa 1.1.2025, ja tämän keskustalaiset ovat hyväksyneet silloisen maa- ja metsätalousministeri Kurvisen esittelemänä vuonna 2022. Mikä on muuttunut? Keskusta on oppositiossa ja kansan kannatusta vailla. Ihmettelen tätä nyt oikein, että te hyväksytte ensin jotakin ja sitten menette oppositioon ja mikään ei enää käykään.

Te tiedätte varsin hyvin, että tämä tuodaan nyt kansalliseen lainsäädäntöön, koska meidän täytyy niin tehdä, ja tämä tuodaan minimitasolla ja se nyt viimeisellä hetkellä, kun on tuotava, tuodaan lainsäädäntöön. Tässä ei pitäisi olla mitään vastaansanomista, mutta keskusta tekee, kuten keskusta haluaa tehdä, ja ei siinä mitään, mutta älkää viitsikö sumuttaa maanviljelijöitä tuolla sosiaalisessa mediassa ja maalata niitä synkkiä kuvia ympäriinsä, koska te tiedätte itsekin, että tämä tuodaan lainsäädäntöön [Puhemies koputtaa] minimitasolla, maanviljelijöille parhaimmalla mahdollisella tavalla, mikä vaan on mahdollista. [Anne Kalmarin välihuuto]

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.